

Inventaris van het archief van H.A. de Geus

Levensjaren 1882-1953 (1852-1953)

Samengesteld door Bert Kraan

Collectie HDC | Protestantse Erfgoed
Bibliotheek Vrije Universiteit Amsterdam
De Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam

Collectie nummer: 1109
Juni 2018

Inleiding

Hendrik Adrianus de Geus werd geboren te Bruchem (gem. Kerkwijk) op 9 juni 1882. Aanvankelijk volgde hij onderwijs aan de H.B.S. te Zaltbommel, maar nadat hij roeping voelde om predikant te worden bezocht hij het Christelijk Gymnasium te Utrecht, ter voorbereiding van de studie theologie, die hij aldaar voltooide.

Zijn eerste gemeente was Wilnis, waar hij op 6 maart 1910 als Nederlands Hervormd predikant bevestigd werd door prof. dr. Hugo Visscher, met wie hij als student al veel contact had. Hierna diende hij de gemeenten van Wezep, Veenendaal, Waddinxveen, Huizen (N.H.) en vanaf 1931 tot aan zijn emeritaat op 31 maart 1950 De Bilt. Zes gemeenten heeft ds. de Geus gediend, maar er zijn in de loop der jaren wel vijftig beroepen op hem uitgebracht, door sommige gemeenten wel twee keer, soms nog in hetzelfde jaar (Hoogeveen in 1927)! Kennelijk lag hij 'goed in de markt'. In inv. nr. 66 bevinden zich wat krantenknipsels die betrekking hebben op zijn vertrek uit Veenendaal, en daaruit kan men opmaken dat hij geliefd was, zowel binnen als buiten de gemeente.

Bestuurlijke gaven had de Geus ook. Jarenlang was hij secretaris van de Ned. Herv. Bond van Jongelingsverenigingen op Gereformeerde grondslag. In inv. nr. 67 vindt men een album, aan de Geus aangeboden door deze Bond, ter herinnering aan zijn 25-jarig ambtsjubileum en achttien jaar secretarisschap van de Bond. Het jaar daarop, toen de Bond jubileerde, werd hij benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. In dat jaar ging hij ook deel uitmaken van het bestuur van Effatha, het doofstommeninstituut te Voorburg, en van het bestuur van de Bond tegen het vloeken.

In zijn studietijd werd de Geus lid van de Gereformeerde Studentenvereniging Voetius en van S.S.R. afdeling Utrecht. Later werd hij door beide verenigingen tot erelid benoemd. Zie inv. nr. 70. Bij de laatstgenoemde vereniging bleef hij tot kort voor zijn dood betrokken: zo bezocht hij nagenoeg alle diesvieringen en voerde daar ook het woord.

De Geus behoorde tot de Gereformeerde Bond binnen de Nederlandse Hervormde Kerk, maar vertegenwoordigde hierin de milde variant, welke zoveel mogelijk samenwerking zocht met gereformeerden buiten de Hervormde Kerk.

Lang heeft ds. de Geus niet van zijn emeritaat mogen genieten: op 23 juli 1953 overleed hij, 72 jaar oud, te De Bilt, alwaar hij op 28 juli van dat jaar werd begraven.

Over het archief

Binnen het archief vallen twee zwaartepunten waar te nemen:

- a. Preken, preekschetsen en bijbellezingen over bijbelteksten (inv. nr. 1-7) en preken over de Heidelbergse catechismus (inv. nr. 8-10)
- b. Stukken en correspondentie betreffende op ds. de Geus uitgebrachte beroepen (inv. nr. 12-61). Elke omslag bevat meestal de beroepingsbrief (op folioformaat) en bijbehorende correspondentie, veelal bestaande uit brieven van gemeenteleden uit de huidige gemeente en uit de beroepende gemeente, vaak met verzoeken om te blijven resp. het beroep aan te nemen.

Augustus 2016

Bert Kraan

Bronnen

‘Ds. H.A de Geus 40 jaren predikant’. In: *De Waarheidsvriend*, 2 maart 1950. Te raadplegen via www.digibron.nl
Honderd jaren S.S.R. : gedenkboek 1886-1986 Societas Studiosorum Reformatorum. Delft, 1986

Tweede zending

Beging 2018 bracht de kleinzoon van H.A. de Geus, A. Burger twee dozen met stukken uit de nalatenschap van zijn vader.

Inventaris

- 1-7 Preken, preekschetsen en bijbellezingen, 1 t/m 320. Ontbreken: 201-220, z.d.
7 pakken
- 1 Preken 1 t/m 40
  - 2 Preken 41 t/m 80
  - 3 Preken 81 t/m 120
  - 4 Preken 121 t/m 160
  - 5 Preken 161 t/m 200
  - 6 Preken 221 t/m 280
  - 7 Preken 281 t/m 360
- NB zie Tweede zending, doos 10
- 8 Catechismuspreken zondag 1 t/m 52, z.d.
1 pak
- 9 Catechismuspreken zondag 1 t/m 52, z.d. Ontbreken: zondag 30 en 48
1 pak
- 10 – Catechismuspreken zondag 1 t/m 52, z.d. [Ontbreken: zondag 11, 12, 14, 18, 24 29, 32, 35, 37-39, 41, 43, 47, 49, 51]
– Catechismuspreken zondag 1 t/m 52, z.d. [Ontbreken: zondag 2, 8, 17, 20, 26, 30, 33, 37, 40, 41, 44, 47, 48, 50]
1 pak
- 11 – Overzicht van predikbeurten als kandidaat en tijdens de standplaats Wilnis e.a., 1909-1914
– Overzicht van doopbedieningen, 1910-1915
– Overzicht van avondmaalsbedieningen, 1910-1912
– Overzicht van huwelijksinzegeningen, 1910-1915
– Overzicht van lidmaten-bevestigingen, 1911-1914
– Overzicht van bevestiging van ouderlingen en diakenen, 1911-1914
– Overzicht van begrafenissen, 1910-1913
1 deel
- 12-61 Stukken en correspondentie betreffende op H.A. de Geus uitgebrachte beroepen, 1909-1936 en z.d.
50 omslagen
- 12 Wilnis 1909, 1909-1910
  - 13 Wijngaarden 1909, 1909 en z.d.
  - 14 Moerkapelle 1909, 1909
  - 15 Aalburg 1913, 1913 en z.d.
  - 16 Brakel 1913, 1913
  - 17 Hellouw 1913, 1913

- 18 Tholen 1913, 1913-1914
- 19 Wezep 1913, 1913-1914 en z.d.
- 20 Veenendaal 1915, 1915 en z.d.
- 21 Harderwijk 1918, 1918
- 22 Leerbroek 1918, 1918 en z.d.
- 23 Giessendam 1918, 1918 en z.d.
- 24 Dinteloord I 1919, 1919
- 25 St. Maartensdijk 1919, 1919 en z.d.
- 26 Maartensdijk 1919, 1919 en z.d.
- 27 Jaarsveld 1919, 1918-1919
- 28 Nieuwpoort 1919, 1919
- 29 Blauwkapel 1919, 1919
- 30 Krimpen a/d/ Lek 1919, 1919.
- 31 Schoonrewoerd 1919, 1919
- 32 Waddinxveen I 1919, 1919 en z.d.
- 33 Voorthuizen 1920, 1919-1920
- 34 Hedel 1920, 1920
- 35 Westbroek I 1921, 1921 en z.d
- 36 Kesteren 1921, 1921
- 37 Rijssen 1922, 1922 en z.d.
- 38 Wapenveld I 1923, 1923 en z.d.
- 39 Aalburg en Heesbeen 1923, 1923
- 40 Wierden 1924, 1924 en z.d.
- 41 Rouveen 1924, 1924
- 42 Waddinxveen II 1924-1925, 1924-1925 en z.d.
- 43 Putten 1926, 1925-1926 en z.d.
- 44 Hoogeveen I 1927, 1927 en z.d.
- 45 Hoogeveen II 1927, 1927 en z.d.
- 46 Nijkerk I 1927, 1927 en z.d.
- 47 Elburg 1927, 1926-1927 en z.d.
- 48 Huizen 1928, 1927-1928 en z.d.
- 49 Wapenveld II 1930, 1930 en z.d.
- 50 Zetten 1930, 1930
- 51 Genemuiden 1930, 1930 en z.d.
- 52 Opheusden 1930, 1921-1930 en z.d.
- 53 Bergambacht 1930, 1930 en z.d.
- 54 De Bilt 1930, 1930 en z.d.
- 55 Brandwijk en Gijbeland 1930, 1930
- 56 Kampen 1933, 1933 en z.d.
- 57 Nijkerk II 1933, 1933 en z.d.
- 58 Dinteloord II 1933, 1933
- 59 Westbroek II 1934, 1934 en z.d.
- 60 Oldebroek 1935, 1935 en z.d.
- 61 Middelharnis 1936, 1936 en z.d.

- 62 – Stukken en correspondentie betreffende het consulentschap van Ter Aar, 1912-1913 en z.d.
- Correspondentie en losse aantekeningen, 1909-1933 en z.d.
- Correspondentie, grotendeels betreffende het vertrek uit Veenendaal en de intrede in Waddinxveen, 1924-1928 en z.d.
- 1 omslag

- 63 Collegedictaten
 – Kerkgeschiedenis I, z.d.
 – Kerkgeschiedenis II, z.d.
 – Kerkgeschiedenis. 1906-1907
 – Godsdiensten-geschiedenis, 1906-1907
 – Practica, z.d.
 – Recto: Israëlische godsdienstgeschiedenis, 1906-1907. Verso:
 hebreeuwse woordenlijst op de psalmen 1-9, z.d.
 1 pak
- 64 – Voorstel-preek te houden op 24 juni 1909
 – Handgeschreven preek over Mt. 6:9b, z.d.
 – Handgeschreven preek over Rom. 16:23, z.d.
 – Handgeschreven preekschetsen in kaft, z.d.
 – Schrift met opstellen Nederlands, 1902-1903
 – Schetsen-Catechismus De Bilt, 1944-1950
 – Schetsen-Catechismus Bilthoven, 1949
 – Aantekeningen en rede over onsterfelijkheid, 1908
 – Lezing voor Voetius over zondag 19 der Heidelbergse
 Catechismus, z.d.
 – Lezing over zondag 25 der Heidelbergse Catechismus, z.d.
 – Schets over Jes. 53:5b, z.d. Hierin liggend schets over zondag
 11, z.d.
 – Lezing, waarin kritiek op de analyse van H.N. Fruyt van een
 predikatie van Nicolaas Beets uit *Twaalf preken*, t.w. over
 Marcus 9:24b, dd. 2 maart 1909
 – Openingstoespraak bij de herdenking van de oprichting van
 SSR afdeling Utrecht, z.d.
 – Rede over de toestand van de Nederlandse Hervormde Kerk
 en over gemeenteopbouw, z.d.
 – Toespraak op de vergadering van de AR-kiesvereniging te
 Wezep, dd. 4 maart 1915
 – Wet van het dispuut ..... der Afdeling Utrecht der Unie van
 Gereformeerde Studenten, z.d.
 – *Excerpt der Stereometrie* van H.A. De Geus, Zesde klasje van
 het Christelijk Gymnasium te Utrecht, z.d.
 – Kaft met ‘allerlei’, z.d.
 – Lijst met aan het Nood-Ziekenhuis uitgeleende boeken, z.d.
 1 pak
- 65 Waddinxveen-Huizen. Preekschets-boek, 9 maart 1927 tot 1
 september 1928
 1 deel
- 66 *Abels ‘verzamelaar’ voor courant- en nieuwsuitknipsels ten
 dienste van advocaten, studenten, schrijvers, geestelijken en
 taalkundigen.* Bevat knipsels van 1908 tot 1927 en z.d.
 1 deel

- 67 Album, aan H.A. de Geus aangeboden door de Bond van Ned. Herv. Jongelings Vereenigen op Gereformeerden Grondslag, ter herinnering aan zijn 25 jarig ambtsjubileum op 6 maart 1935 en aan 18 jaar werk als secretaris van de Bond
1 band
- 68
- Jaarverslagen, wet en gedenkboekjes van de Gereformeerde studentenvereniging Voetius te Utrecht, 1950-1952
  - Wet van de afdeling Utrecht der Unie van Gereformeerde studenten onder de zinspreuk: Libertas ex Veritate, 1906. Tweede exemplaar is de omgewerkte wet van de afd. Amsterdam der Unie Hendrik de Cock, 1901
  - Reglement van E.H.B.S. (Eltheto He Basileia Sou, (Uw Koninkrijk Kome)), 1906-1908
  - Reglement van de Nederlandsche Christen-Studenten Vereeniging, 1908
  - Reglement van de Utrechtse Christen-Studenten Vereeniging, 1904
  - Reglement van de Ned. Hervormde Vereeniging ‘Calvijn’ te Utrecht, 1898
  - Reglement van de Algemeene Debating-Club, 1901
  - Programma der Rijks Hoogere Burgerschool te Zalt-bommel, 1899-1900, 1899
  - Stukken en aantekeningen, aangetroffen in uit het archief verwijderde boeken, 1920-1951 en z.d.
  - Feestlied (tgv. een bruiloft) door H.A. de Geus, z.d.
  - *Het zesde gebod (De Heidelbergsche catechismus, 40e zondag)* door H.A. de Geus. Katern uit een onbekend werk, z.d.
  - *Erkennen, belijden, toebidden.* Afscheidspredikatie van ds. H.A. de Geus, uitgesproken, wegens zijn vertrek naar De Bilt in de Oude Kerk te Huizen op zondag 11 januari 1931
  - *Aarden vaten.* Gedachtenisrede uitgesproken door ds. H.A. de Geus, Ned. Herv. pred. te De Bilt (U.) in de Ned. Herv. kerk aldaar ter gelegenheid van zijn 25-jarige ambtsbediening op 6 maart 1935
  - *Christus, eeuwig Dezelfde.* Predikatie door ds. J. v.d. Velde, Herv. predikant te De Bilt, uitgesproken op 28 juli 1953 in de Herv. kerk te De Bilt tijdens de rouwdienst bij de teraardebestelling van wijlen ds. H.A. de Geus, emeritus predikant van De Bilt en aldaar overleden op 23 juli 1953
  - Officiële portretfoto's van H.A. de Geus, in toga met bef, z.d.
    - 6,5 x 10,2 cm. Copyright C. Thomann, Utrecht. 2 exx. bewaard van de 7 aanwezig.
    - 14 x 20 cm.
    - 10,5 x 14,8 cm., in omslag
    - 16,7 x 22,6 cm., 2 exx. Bevinden zich in coll.nr. 193
- 1 omslag
- 69 Serie van 10 wandplaten, uitgegeven door het Hervormd Bondsbureau te Hilversum, ten behoeve van het onderwijs in de bijbelse geschiedenis, z.d.
N.B. In HDC coll.nr. 193

- 70 – Oorkonde, gedateerd 8 november 1905, verklarende dat H.A. de Geus aanvaard is als lid van de Gereformeerde Studentenvereniging Voetius
 – Oorkonde, gedateerd 12 november 1909, verklarende dat H.A. de Geus benoemd is tot erelid van de Gereformeerde Studentenvereniging Voetius
 – Oorkonde, ongedateerd, verklarende dat H.A. de Geus als lid toegelaten is tot S.S.R. Afdeling Utrecht
 N.B. In HDC coll.nr. 193
- 71 *Gedenkboek , uitgegeven ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van het Christelijk Gymnasium te Utrecht, 1897-1907, 1907*
 1 deel
- 72 *Kort begrip der christelijke religie.* Utrecht, 1932. In één band met M. van Grieken, *Gereformeerde geloofsleer.* Utrecht, 1930. Exemplaar voorzien van in de tekst geschreven en los toegevoegde aantekeningen, alsook gecalligrafeerde psalmttekst (39:8) en deTwaalf geloofsartikelen
 1 deel
- 73 *De bijbelsche geschiedenis ten dienste van het catechetisch, onderwijs,* door J.H. Donner. 29e druk. Met wit doorschoten exemplaar, waarop veel aantekeningen, z.d.
 1 deel
- 74 *Kort begrip der christelijke religie.* Nijkerk, 1912. Met wit doorschoten exemplaar waarop veel aantekeningen, alsmede los toegevoegde aantekeningen.
 1 deel
- 75 *Bijbelsche geschiedenis in vragen en antwoorden voor kleine kinderen in catechesatiën en scholen,* door A.P.A. Du Cloux. Kampen, 20e druk. Met wit doorschoten exemplaar waarop veel aantekeningen. z.d.
 1 deel
- 76 *Zedekundig leesboek in den vorm van geschiedenissen, ten dienste der scholen.* 11e druk. Leiden/Deventer, 1852. Op de binnenkant van het omslag staat geschreven: Jan Gijsb. De Geus. Bruchem 1857 3/30 Hendrik Adrianus de Geus. Bruchem, 22 oktober 1892

Tweede zending

Doos 9   Agenda's, 1924-1953

Doos 10   Losse stukken, brieven, overlijdensberichten en drukwerk, ca. 1900-1953.

Preekschetsen

Voordrachten, aantekeningen, huiswerkboekje, huishoudelijke reglementen van verschillende verenigingen, ca 1920-1950